

کار و جامعه

زنان خود اشتغال و کار آفرین

(پروین گل ممدی)

توان گفت SOHO و کسب و کار خانگی هر دو دارای مفهوم یکسانی هستند . اطلاعات و آمار موجود در خصوص کسب و کارهای کوچک ، نشان دهنده آن است که ۹۷ درصد از فعالیت های موجود در آمریکا در زمره کسب و کارهای کوچک طبقه بندی شده است . در کشور کره نیز ۹۷ درصد از کسب و کارها به عنوان مشاغل کوچک و ۸۸/۸ درصد به عنوان بنگاه های خرد طبقه بندی شده اند . بنگاه های خرد به عنوان فعالیتی با کمتر از ۱۰ نفر شاغل در کارخانه های صنعتی و کمتر از ۵ شاغل در صنایع خرد و خدماتی تعریف شده اند . اهمیت و ارزش کسب و کارهای کوچک و خرد در کره به حدی است که ۹۷ درصد از کل تمام بخش های صنعتی و ۶۲/۷ درصد از کل شاغلین را در بر می گیرد ، به ویژه از سال ۱۹۹۷ که کشور یاد شده دچار رکود شده و نرخ بیکاری جوانان و بازنشستگی زودرس در آن رو به افزایش است . در نتیجه ، تمامی توجه افرادی که منابع اصلی خود را از دست داده اند به سمت کسب و کارهای کوچک معطوف شده است . به لحاظ آنکه کسب و کارهای خانگی ، با میزان سرمایه گذاری کم و نیروی انسانی محدود قابل راه اندازی است ، کار آفرینان در کشور کره گرایش زیادی به این نوع مشاغل دارند . در سال ۲۰۰۱ بیش از ۲۴ میلیون کسب و کار خانگی در ایالات متحده آمریکا وجود داشته

آن به ترتیبی است که در تسلط مردان قرار دارد ، دور می سازد . در عین حال ، مشاغل SOHO زنان را به سمت فرصت های شغلی مناسب هدایت می کند تا بتوانند استعداد های کار آفرینی خود را بروز دهند . از بعد اقتصادی نیز قوانین IT به عنوان ابزاری در جهت پیشرفت مشاغل SOHO مورد تأکید قرار گرفته و توصیه ها نشان دهنده مساعدت با کار آفرینان برای افزایش رقابت جویی در بازارهای محلی و جهانی از طریق تمرکز بر توسعه تولید ، کار آفرینی و آموزش است . بر این اساس ، اهمیت SOHO عنوان یکی از روش های کاری و مهم به ویژه برای توسعه مشاغل و کار آفرینی زنان در میان کشورهای ژاپن ، کره ، مالزی ، فیلیپین ، هندوستان ، اندونزی ، بنگلادش ، چین ، نپال ، پاکستان ، سریلانکا ، ویتنام و تایلند مورد توجه قرار گرفته است . در تعریف SOHO و صنایع کوچک خانگی می توان گفت ؛ کسب و کاری است که برای بیکاران در محل سکونتشان ایجاد درآمد می کند بدون آنکه نیازی به ایجاد یک دفتر در بیرون از منزل باشد . نکته قابل توجه در مشاغل SOHO استفاده از یک شبکه کامپیوتری ، است . SOHO می تواند دانش و آگاهی را برای کارگاه های با مقیاس کوچک از دسترسی به اینترنت ، ارایه دهد . بنابراین ، می

اجلاس مطالعاتی زنان و مشاغل خانگی (Soho) ، طی روزهای ۱۰ - ۷ اکتبر ۲۰۰۳ توسط سازمان بهره وری آسیایی (Apo) در کره جنوبی برگزار شد . در این دوره نمایندگان کشورهای ژاپن ، کره جنوبی ، چین ، تایلند ، ویتنام ، مغولستان ، مالزی ، سریلانکا ، فیلیپین ، پاکستان ، نپال ، بنگلادش ، فیجی ، هندوستان ، اندونزی و ایران شرکت داشتند . گزارش ذیل خلاصه ای از مقالاتی است که توسط نمایندگان کشورهای شرکت کننده در این اجلاس ارائه شده بود . با توجه به تغییرات در سهم دانش و تجارب زنان کار آفرین و همچنین پیشرفت سریع فناوری اطلاعات (IT) و اینترنت و تغییرات نوع زندگی ، جذب آنها در دفاتر کوچک - دفاتر خانگی (SOHO) * به ویژه در نواحی شهری یک روش تازه و جدید است و در بین زنان کار آفرین می تواند عمومیت پیدا کند . دلایل بسیاری وجود دارد که ضرورت پدیدار شدن این مشاغل را بیان می کند ، نظیر : سرمایه گذاری کم ، استفاده از استاندارد و دسترسی متداول به ابزار IT و قابلیت های بی نظیر ارتباطات اینترنت و صفحات WEB . مهمتر از آن مشاغل SOHO ، فرصت های شغلی آزاد را به زنان پیشنهاد می دهد . توسعه این مشاغل برای زنان آنها را از ساختار موجود کار و شغل که به صورت سلسله مراتب بوده و اغلب پایه گذاری

* soho (small office/home office)

است. مطالعات نشان می دهد که ۶۹ درصد تمامی کسب و کارهای جدید در محل سکونت مالکین انجام می گیرد. در سال ۲۰۰۲ نیز تعداد کسب و کارهای خانگی در این کشور به ۳۷ میلیون رسیده است.

کسب و کارهای خانگی در این کشور برای ۳/۵ میلیون نفر کارهای تمام وقت و پاره وقت فراهم کرده است. زنان کره ای ۳۶/۳ درصد، از تعداد کل کسب و کارها را در بخش رسمی اقتصاد به خود اختصاص داده اند. حضور زنان در مشاغل نظیر رستوران ها، هتل ها

۶۴/۴ درصد، خدمات آموزشی ۵۴/۸ درصد، اتحادیه های عمده فروشی ها و خرده فروشی ها ۳۴/۷ درصد می باشد. زنان فعالیت های خود را در بخش های غیر رسمی مانند تولید اجناس و صنایع ساختمان نیز گسترش داده اند. به دلیل رشد کامپیوترهای خانگی، و نامبرها و دسترسی به اینترنت با سرعت بالا بیشتر افراد در خانه هایشان کار می کنند.

کار آفرینان زن از ایجاد کسب و کارهای خانگی نه تنها برای مناسب تر شدن روش زندگیشان بهره بسیاری برده اند، بلکه در دنیای کار آفرینان مستقل نیز حضور یافته اند. چنانچه بر اساس گزارش آماری یک سازمان مشاوره ای کسب و کار ملی، حدود ۴۷ درصد از متقاضیان مشاوره و یا داوطلبان ورود به کارگاه های کسب و کار، زنان هستند.

در حال حاضر، ژاپن در حدود ۲ میلیون مشاغل کوچک با کمتر از ۱۰ نفر شاغل، حدود ۳/۱۵ میلیون خود اشتغال و مدیران شخصی با کمتر از ۱۰ نفر شاغل و در حدود ۳۰۰ هزار کسب و کار کوچک در صنعت IT به مشاغل سوهو اختصاص دارد تشکیل می دهند. در مالزی نیز حدود ۳۴۰/۰۰۰ زن کار آفرین وجود دارد که ۱۳٪ از کارگاه های کوچک و متوسط (SME) در اختیار آنان قرار دارد، این نرخ در مقابل کشورهایی چون

اندونزی (۳۰٪)، کره و فیلیپین (۳۴٪) نسبتاً پایین است. فعالیت زنان کار آفرین مالزی در مشاغل تولیدی ۱۵/۱ درصد، خدمات مشاوره ۱۳ درصد، خدمات ۱۰/۸ درصد، تجارب ۱۰/۳ درصد، مد لباس ۹/۲ درصد و غیره ۴۱/۶

مشاغل SOHO زنان را به سمت فرصت های شغلی مناسب هدایت می کند تا بتوانند استعدادهای کار آفرینی خود را بروز دهند.

درصد است. اگرچه SOHO یک روش نو در مالزی است لیکن برای زنانی که مالکیت شرکت ها را دارا هستند بسیار مناسب است.

همچنین شرکت های خدماتی کوچک به دلیل نداشتن محصولات تولیدی برای ارزیابی به بازار، نیاز به محل کار و یا مغازه ندارند، بنابراین، پایه گذاری آنها در خانه ضرورت یافته است. حتی کسب و کارهایی چون تهیه و تدارک غذا برای مجالس و نیز فروش صبحانه و ناهار با دوچرخه های متصل به کابین و ... همگی در زمره مشاغل SOHO در این کشور هزینه ها و مخاطرات سرمایه گذاری افراد را کاهش داده، در عین حال به تجربه آنها نیز افزوده است. انقلاب فناوری اطلاعات و

اهمیت SOHO عنوان یکی از روش های کاری و مهم به ویژه برای توسعه مشاغل و کار آفرینی زنان در میان کشورهای ژاپن، کره، مالزی، فیلیپین، هندوستان، اندونزی، بنگلادش، چین، نپال، پاکستان، سریلانکا، ویتنام و تایلند مورد توجه قرار گرفته است.

امکانات و خدمات ارتباطی ارزان، مشارکت SOHO را در مالزی فوق العاده تقویت کرده است. همچنین هزینه های خدمات اینترنت و ارتباط از راه دور به دلیل رقابت به طور چشمگیری کاهش یافته است.

توسعه این مشاغل در کشورهای مزبور، موضوع تشریح مساعی بیشتر زنان در فعالیت های یاد شده است. این امر برای جوانانی که تاکنون از تجربه و مهارت کاری لازم برخوردار نبوده اند و افرادی که به مدت طولانی بیکار بوده اند حایز اهمیت است.

مهم ترین امتیازی که مشاغل SOHO را مورد توجه نیروی کار به ویژه زنان قرار داده است افزایش بهره وری زنان، کاهش فقر، فراهم آوردن فرصت برای اصلاح و پیشرفت و توسعه کارآفرینی است. از دیگر امتیازات مشاغل SOHO حضور همزمان و موثر زنان در کنار افراد خانواده و اجتماع می باشد.

توصیه های پیشنهادی برای پیشرفت SOHO
- توسعه انگیزه ها و تدوین قوانینی که از زمان شروع، SOHO ها را مورد حمایت قرار دهد؛
- به یکدیگر نزدیک ساختن نظام های خانوادگی و ارتباط آنها با مراکز حمایتی خدماتی که مورد شناسایی قرار گرفته اند، نظیر اقداماتی که کشورهای نظیر پاکستان و ژاپن انجام داده اند.

- گسترش آموزش های متناسب و مدل های آموزشی قابل درک درباره چگونگی شروع و تغییر و تبدیل و یا گسترش یک SOHO؛

- ایجاد دوره های آموزشی مداوم در زمینه فعالیت هایی چون مدیریت بازاریابی، برقراری کارگاه آموزشی گسترده، ارتباطات بانکی و تجهیزات مالی، بهبود مهارت های تبادل بازاریابی داخلی و خارجی و غیره ...

- فعالتهای مرتبط با انگیزه های غیر قانونی SOHO در جهت روند کلی کسب و کار مانند پرداخت مالیات ها، رعایت استاندارد ها و امنیت در سطح تجارب جهانی؛
- ایجاد سیستم حمایتی جامع مانند پرداخت بیمه های پوششی مراکز کسب و کار دوستانه،

- مسایل فرهنگی و سنتی به ویژه برای SOHO در استفاده از مواد و صنایع ساخته شده بومی .
 - افزایش تعداد SOHO در چارچوب قوانین .
 - کاهش مهارت کار در صنایع سنتی .
 - وجود شرایط دوگانه ، تأمین منابع مربوط به اداره یک فعالیت اقتصادی و مراقبت از خانه و توجه به پرورش فرزندان .
 - پدیده مردان SOHO به عنوان یک واقعیت .
 - کمبود فقدان اطلاعات گوناگون .
 - عدم وجود سیاستگذاری و قوانین ویژه برای SOHO .
 - استقرار و نهادینه نمودن تقاضای منطقه ای برای کارآیی ، یعنی خریداری کردن ، بازاریابی ، برچسب زدن و غیره ...
 - دوام و پیشرفت اقتصاد روستایی با پایه قرار دادن دهکده صنایع SOHO .

در بررسی که در سال ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ در کشور ژاپن بر روی ۳۰۵ نفر از کارکنان سوهو و ۳۳۱ نفر از افرادی که قصد داشتند مشاغل سوهو را انتخاب نمایند انجام شده ، نتایجی به شرح ذیل به دست آمده است .

- افزایش فعالیت های جدید در زمینه اینترنت و مخابرات .
 - بنگاه های کسب و کار خرید کالا از منابع خارج از کشور .
 - تغییر کار مبتنی بر دانش و کار اقتصادی هوشمندانه .
 - تقاضای کمتر برای اشتغال بزرگ در این قرن .
 - SOHO و شرکت های بزرگ .
 - توانایی SOHO در فعالیت های اقتصادی خانگی (خانوادگی) و صنایع وابسته آن .
 - حساسیت مادران در زمینه وظایف مادری خود در دوران زندگی .
 - افزایش مشاغل SOHO به دلیل ملاقات مشتریان با افراد SOHO در دفتر خانگی .
 - تاثیر مسایل اقتصادی و رکود جهانی در بازنشستگی های زود رس ، جوانان بیکار و زنانی با تمکن مالی .
 - عدم ثبات شغلی بدون مهارت .
 - پایین بودن نرخ تولید و کم بودن جوانان کارآفرین .
 - عدم حمایت گسترده دولت در فراهم آوردن فضاهای دفتری دارای یارانه ، پشتیبانی های مالی و بازاریابی .

واحدهای مدیریت ، آموزش مهارت ها ، آرایه فناوری اطلاعات IT ؛
 - تشویق برای صدور گواهینامه ها و مدارک و جوازهای مناسب قوانین کار، مقررات منطقه بندی ، اوراق تاییدیه، درجه بندی و طبقه بندی؛
 - تشویق برای افزایش شبکه های رایانه ای و سیستم های حمایتی ؛
 - کاهش تفریق گرایی و برقراری بانک اطلاعات مستمر در مورد زنان و مردان SOHO .
 - برقراری یارانه های دولتی و کامل کردن خطوط خدماتی (نیروی محرک / رانش) ؛
 - تشویق و حمایت از تعاونی های بزرگ جهت تدوین یک برنامه شکل گیری برای توسعه فناوری اطلاعات (IT)، SOHO ؛
 - تاسیس دفتر برای کمک به SOHO در کارخانه ها و فروش صنایع دستی و لوازم بومی؛
 - تشویق و حمایت برای راه اندازی یک نظام اطلاع رسانی برای SOHO ؛
 - برنامه ریزی دولت برای بهبود و تبلیغ خدمات SOHO تا سطح دهکده ها

دلایل حمایت و پیشرفت SOHO

- پیشرفت و گسترش IT .
 - گسترش ایجاد کارهای فردی .

سال ۲۰۰۱		سال ۲۰۰۰	
مرد	زن	مرد	زن
۲۴/۵٪	۵/۷۵٪	۴۱٪	۵۸/۹٪

نسبت زنان بر حسب سن

سن	زن	مرد
۲۰-۲۴ سال	۱/۹٪	۱/۱٪
۲۵-۲۹ سال	۱۹/۵٪	۲۰/۱٪
۳۰-۳۴ سال	۳۲/۶٪	۱۸/۵٪
۳۵-۳۹ سال	۳۰٪	۱۹٪
۴۰-۴۴ سال	۹/۷٪	۱۲٪
۴۵-۴۹ سال	۴/۱٪	۱۳٪
بیشتر - ۵۰ سال	۲/۲٪	۱۶/۳٪

زنان ۲۵-۳۹ سال بیشترین استقبال کننده از مشاغل سوهو بوده اند .

زنان سوهو در حالت فامیلی

مرد	زن	حالت فامیلی
%۶۰/۳	%۷۱/۲	زنان با همسر
%۳۹/۷	%۲۸/۸	زنان بدون همسر
%۵۰/۳	%۶۰/۳	زنان با بچه
%۴۹/۷	%۳۹/۷	زنان بدون بچه

بیشترین استقبال از سوی زنان با همسر و با بچه شده است .

هدف شروع SOHO

زنان	مردان	اهداف شروع
%۲۴/۸	%۱۶/۸	مورد توجه بودن از قبل
%۱۵	%۶/۵	قابلیت تغییر زمان
%۵۲/۸	%۱۷/۸	سازگاری با زندگی خصوصی و کار
%۸/۶	%۱۰/۸	امکان انجام کار به صورت شخصی
%۲۲/۱	%۲۴/۳	افزایش درآمد
%۲۰/۶	%۴۶/۵	افرادی که تمایل دارند اداره کننده به صورت شخصی نه استخدامی
%۲۸/۱	%۳۸/۹	به کارگیری مهارت و تکنولوژی

جنس	۲۰۰۱		۲۰۰۲	
	مشاغل مستقیم	مشاغل خاص	مشاغل غیر مستقیم	مشاغل خاص ویژه
مردان	%۳۵/۹	%۶۴/۱	%۳۲	%۶۸
زنان	%۳۸/۷	%۶۱/۳	%۳۹/۴	%۶۰/۶

موقعیت شغل در SOHO

جنس	شغل خانگی	شغل مستقل	شغل مشترک
مردان	۷۸/۹	۱۷/۸	۳/۳
زنان	۹۴/۴	۴/۱۱	۱۱/۵

استفاده از ابزار

تلفن	کیبی	کامپیوتر شخصی	تلفن همراه	ماشین کیبی	اسکندر	پزینتر
۸۵/۴	۷۷/۵	۹۲/۳	۷۲/۸	۱۷/۹	۵۵/۸	۹۰/۷

ماخذ جداول فوق : گزارش کشوری نماینده ژاپن در اجلاس مطالعاتی زنان و سوهو

مأخذ :

- Apo, study cneeting on women and SOHO(7-10 October 2003)
- the SOHO, an emerging women's working style:ITS Enter Preneur Ship, CURRENT status and Future PERSPECTIVE", by Dr Hi-Sun chuno , pro fessor, Dept . of Bussiness Adminis Tration , Duvswg Women's university – 7th to 10th October 2003 .
- Dr KAZ umi Tomo yo / Associate Professor , Department of Business Admini Stration , Takachiho university 2-19-1, ohmiyaSuginami –ku Tokyo- 168- 850Japan – 7th to th October 2003
- MS. NARAYANASAMY , Shamala devi Exwcutive Director / venk management consultarts NO .1§alan tempinis 3 , lucky Garden , bangsar,59100 Kualalum Pur , Malaysiq – 7th to 10th October 2003